

Den nye kalven

gode råd av veterinær Siv Meling

I melkebesetninger er det alltid mye fokussering på den nyfødte kalven, men i kjøttfebesetninger ”regner” vi med at kua tar seg av den nyfødte og at alt går greit. Men det er faktisk mer viktig i kjøttfebesetninger at kalven får den beste mulige starten. Det er jo tross alt kalven som legger det økonomiske grunnlaget. En god start vil gi oss ett dyr som blir slakteklar tidligere og en stor flott kvige. Det er både alder og vekt som bestemmer når kviga kommer i brunst første gang.

Råmelk

Kalven blir født inn i et miljø som er fullt av bakterier og kalven har ingen immunitet mot disse bakteriene. Kalven er ikke i stand til å produsere egne antistoffer mot organismer før den er ca 8 uker gammel, før denne tid er den helt avhengig av antistoffer i råmelken for å overleve. Råmelken inneholder de høyeste verdier av antistoffer rett etter fødselen, nivået synker til 1/3 etter 4 døgn. Det første måltidet er det viktigste, det er viktig at kalven drikker minst 3 liter i løpet av de 6 første timene. Det er i disse første timene at tarmveggen er åpen slik at immunstoffene i råmelken passerer direkte inn i blodet til kalven. Her vil de bli og bekjempe bakterier og virus som kalven kommer i kontakt med. Gradvis vil kalvens immunforsvar overta disse oppgavene. Men som en ser er kalven veldig sårbar de første 8 ukene, får den ikke nok råmelk kan det fort bli fatale konsekvenser. Etter det første døgnet vil nesten ingen av antistoffene i melka passere tarmveggene, men de har stor betydning i og med at de har en lokal funksjon med å bekjempe bakterie og virus i tarmene i tillegg til at de smører tarmen og sørger for et sunt fordøyelsessystem. Det er viktig at en ser at kalven får i seg det første måltidet, en del bønder melker kua og gir kalven det første måltidet med flaske for å være helt sikker. Det er ikke alltid like lett, spesielt hvis kua er vanskelig. Kvaliteten på råmelka kan også variere, det finnes metoder til å teste kvaliteten på, men det viktigste er kanskje å melke litt av kua og se at melka er fin og at spenene fungerer fint. En enkel test er å ta litt råmelk i en spiseskje og varme den opp, stivner den er den av god kvalitet. Råmelk kan frysnes og lagres i flere år, den bør tas rett etter at kalven har fått sitt første måltid, da er den rikest på antistoffer. Tining av råmelk må ikke skje i mikrovnen, da vil disse viktige antistoffene ødelegges. Får en ikke tak i råmelk, kan en god erstatning lages:

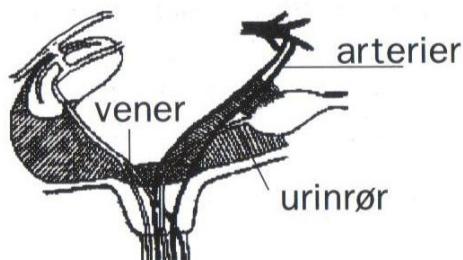
1 pisket egg
0,3 liter vann
1 ts lakserolje
0,5 liter helmelk

Dette må gis 3 ganger i løpet av den første dagen

Det er ikke bare antistoffer som er i råmelk, den inneholder også energi. Nyfødte kalver har brunt fett, dette fettet er spesielt ved at det kan forbrennes raskt. Dette er nødrasjonen kalven er utstyrt med slik at den skal greie seg helt i starten, reise seg og løpe vekk om fare skulle være på ferde. Men dette fettet varer ikke lenge, så råmelken er like viktig i dette aspektet.

Stell av navle

Den andre tingen jeg vil poengtere er stell av navlen. Det finnes diverse navleklemmer tilgjengelig på markedet, men disse er for de som vil gjøre det lille ekstra. Det viktigste er at navlen blir behandlet med noe som er bakteriedrepende og desinfiserende som for eksempel jodløsninger.

Over ser dere en skjematisk figur over navlen, den består av fem kar. En er urinrøret som kommer fra urinblæren, to arterier som kommer direkte fra hovedpulsåren og to vene som går tilbake til hjertet gjennom leveren. Den første tiden er disse "åpne" og de er en lett vei for bakterier å komme inn i kalven. De fleste av disse navleinfeksjonene spres opp mot leveren. En hoven navle tyder på at det er infeksjon i navlen, men om navlen er helt normal, er det ingen garanti for at det ikke er betennelse lenger oppe. Betennelse i navlen kan spres ut i resten av kroppen, som følge av navlebetennelse kan en ofte se diaré, lungebetennelse, leddbetennelse i en eller flere ledd og hjernehinnebetennelse. Alle disse sykdommene vil sette kalven sterkt tilbake og det tar lang tid før den er helt frisk, i alvorlige tilfeller kan kalven dø. Jeg håper nå at alle kan se hvor viktig det er med stell av navlen ved fødselen.

Lykke til med de nye kalvene.

Veterinær Siv Meling
Vikevåg
4150 RENNESØY
Tlf: +0047 51 72 33 39/+0047 99277335
E-mail: sivmeling@sensewave.com